

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

1 30 יוני 2015
2

לפני:

כב' השופט דניאל גולדברג

נציגת ציבור (עובדים) גב' רבקה לוי

נציג ציבור (מעסיקים) מר סרחיו דקל

אברהם טלמור ת.ז. 009961186

התובע

-

1. משרד ראש הממשלה/נציבות שרות המדינה

הנתבעים

משרדי ממשלה 500104823

2. משרד החוץ/המשרד הראשי משרדי ממשלה

570001678

ע"י עו"ד אבי זיידנברג מפרקליטות מחוז ירושלים
אזרחי

3

פסק דין

4

5 1. התובע, מר אברהם טלמור, מבקש בתביעה זו לפסוק לו פדיון 88 ימי חופשה שנצברו
6 לו, לטענתו, בגין עבודתו במשמרות שבת במחלקת הקשר במשרד החוץ, בין השנים
7 1965-1987.

8

9

העובדות

10 2. התובע הועסק במשרד החוץ מיום 1.8.1965 עד לפרישתו לגמלאות ביום 31.10.2009.
11 בתקופת עבודתו מילא התובע תפקידים שונים במחלקת הקשר, בארץ ובחו"ל.
12 3. בתקופה שבין 1965 עד 1987 עבד התובע בעבודת משמרות שבוצעו בכל ימות השנה,
13 לרבות בחגים, בכל שעות היממה.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

1 4. ביום 27.3.08 נשלח לתובע (שעבד באותה עת בשגרירות ישראל בווינגטון), מברק
2 של רע"ן כוח אדם ונוכחות במשרד החוץ, בו נאמר כדלהלן:

3

4 "בהתאם להוראות תקשי"ר .. (פרק 33.135) "מספר ימי
5 החופשה (כולל חופשת שבת חסומים עד לשנת עבודה
6 (2007) הניתנים לצבירה לפנסיה לא יעלו על 140 ימים עבור
7 כל תקופת השירות".

8

9 להלן פירוט מאזן יתרות ימי החופשה:

10 א. מאזן ימי חופשה עד לסוף שנת 2008 הינו: 215.71 ימים.

11 ב. מאזן ימי חופשת שבת חסוך עד לסוף שנת 2007 הינו:

12 19.51 ימים.

13 להזכירך, ימי חופשת שבת שנצברו מינואר 2008 חייבים
14 בניצול עד לסוף שנת העבודה ולא נצברים לשנת עבודה
15 הבאה.

16 ג. סה"כ יתר ימי חופשה (כולל חופשת שבת) הינה 235.22

17 ימים.

18 ד. לפיכך, עפ"י סעיף ג' הינך ביתרה עודפת של ימי חופשה
19 מעבר ל-140 ימים ועליך לנצלם עד פרישתך מהשירות".
20 (ההדגשות במקור, ד.ג.).

21

22 5. ביום 2.4.08 השיב התובע לרע"ן כוח אדם ונוכחות במכתב שזו לשונו, ואשר
23 ממנו ניתן ללמוד את מהות תביעתו הנוכחית:

24

25 "ליפה

26 תודה על מברקך שבסימוכין

27 א. כאשר התקבלתי לעבודה, ב-5.8.65, ניתן היה לבחור

28 בתמורה לעבודת שבתות בכסף או בחופש. אני בחרתי

29 בחופש. לרשותי הצטברו משנות ה-60 וה-70 כ-142 יום

30 עבור שעות עבודה בשבתות (כנראה לא כולל 19.51 הימים

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

1 שהם כנראה צבירה מאוחרת יותר). באותם ימים לא
 2 הוגבלה צבירת ימי חופשת תמורת שבתות כלל (כך נאמר לי
 3 מספר פעמים ע"י מח"ע באותם ימים).
 4 בשלב מסוים, כנראה עקב הכנסת מחשוב, אוחדה, שלא
 5 בטובתי, חופשתי השנתית עם חופשת השבת שנצברה
 6 בשנות ה-60 וה-70. מניח שעיון בתיקי האישי יראה זאת
 7 (קיים אולי סיכוי שביד העתקי אישורים על חופשות שבת
 8 אולם כל התכתבות כזו, אם קיימת, מאוכסנת כך שאוכל
 9 לגלותה רק לאחר חזרתי ארצה).
 10 ב. אני אמור לסיים שליחותי בווינגטון בערך ב-1.8.2009
 11 (תאריך משוער). החשבון שלי לאפשרות ניצול ימי חופשה
 12 הוא כזה:
 13 ימי חופשה לרשותי:
 14 235 יום חסומים בארץ (מהם כ-160 ע"ח ש.נ. שבת)
 15 46 – ימי חופשה בלתי מנוצלים בחו"ל.
 16 18 – ימי חופשה בערך משנת '09
 17 סה"כ כ- 299 יום.
 18
 19 ימי חופשה משוערים שאוכל לנצל:
 20 6-15 יום עד סוף השליחות (משוער)
 21 23 יום פידין חופשת חו"ל בסוף השליחות
 22 40 ימי חופשה שאקח בערך עם סיום השליחות בחודשים
 23 ספט-אוק '09.
 24 סה"כ ימים מנוצלים – כ-80 ימי חופשה
 25 לפי חשבון זה ישארו לי כ-220 ימי חופשה בלתי מנוצלים
 26 מהם כ-160 ע"ח חופשת שבת.
 27 לפי תחשיב זה אאבד כ-80 ימי חופשת שבת שנצברו אך
 28 ורק מאחר שהובטח לי חגיגת בזמנו שאוכל לצבור אותם
 29 ללא כל הגבלה. הבטחה זו היתה גם הבסיס להסכמתי
 30 לבצע עבודה רבה מאד במשמרות בסופ"ש.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

1 אני סבור שהבטחות יש לקיים גם אם הן ניתנו לפני שנים
2 רבות!

3

4 ג. לא ידוע לי ממתי הוראת התקשי"ר פרק 33.135 - אם
5 סע' זה נכתב לאחר ששעות השבת נצברו הרי שהחלטה
6 לבטל היא למעשה החלטה רטרואקטיבית.

7

8 ד. יש לזכור שהתקשי"ר נכתב לכלל עובדי המדינה ולא
9 בהכרח ניתנה תשומת לב מיוחדת לאנשים במצבי (שאינם
10 יכולים, עקב שליחות בחו"ל, גם בהודעה של מס' שנים
11 מראש, לנצל את ימי החופשה העודפים החסומים בארץ).
12 לעובד בארץ הודעה של כשנה וחצי מראש מספקת
13 ומאפשרת לנצל את ימי החופשה העודפים – במקרה
14 הייחודי של עובד משרד- החוץ בחו"ל אין הדבר כך.
15 הודעה כזאת עבורי היא, הלכה למעשה, הודעה חד צדדית
16 על ביטול כל ימי חופשת השבת שאין לי כל אפשרות
17 מעשית לנצל!

18

19 ה. לאור האמור מבקש לפנות לנציבות ולבקש אישור חריג
20 לפדיון כל ימי החופשה כנ"ל.

21

22 אודה על התייחסותך,

23

24 בברכה,

25 אבי טלמור

26

27 6. מכתבו של התובע מיום 2.4.08 לא נענה.

28 7. ביום 7.6.09 פנתה מחלקת כוח אדם במשרד החוץ לתובע במכתב בו פירט

29 הנחיות להיערכות התובע לקראת פרישתו ביום 31.10.09. במכתב נאמר:

30

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1   2". בביקורך האחרון בארץ נפגשת עם רע"ן כ"א ונוכחות
2   אשר עדכנה אותך ביתרת ימי החופשה בארץ לפני פרישתך
3   לגמלאות מסיבות גיל. עפ"י הנחיות התקשי"ר ניתן לשלם
4   פדיון של עד 140 ימי חופשה ובאישור נש"מ עד 30 ימי
5   חופשה נוספים.
6   3. מבדיקת רע"ן כ"א ונוכחות עומדים לזכות 235 ימים,
7   דהיינו 65 ימים עודפים שעליך לנצל בטרם
8   פרישתך ממשה"ח ושירת המדינה.
9   4. על מנת שתוכל לנצל 65 ימי חופשה הצבורים לזכותך,
10   טרם פרישתך, יהיה עליך לסיים כהונתך בווינינגטון ולשוב
11   ארצה לא יאוחר מה-22.7.2009 קרי, התחלת שכר ארץ
12   מיום 23.7.2009.
13   5. נודה להתייחסותך הדחופה לאמור לעיל".
14
- 15   8. ביום 31.7.09 פנה התובע לנציבות שירות המדינה במכתב בו חזר על תיאור
16   גרסתו בדבר הבטחה שקיבלו עובדי מחלקת הקשר בשנות ה-60 וה-70 כי
17   יתאפשר להם לצבור ימי חופשה בגין עבודת משמרות בשבתות, ללא הגבלה
18   ומבלי שהם יהיו "ברי שמיטה". התובע טען כי יש להבחין בין ימי חופשה
19   שנצברו לו בגין חופשה שנתית – לגביהם חלה הגבלת צבירה כאמור בתקשי"ר,
20   לבין ימי חופשה שנצברו לו עקב עבודת משמרות בשבתות – לגביהם טען כי יש
21   לאפשר לו לפדותם בכסף ללא הגבלת צבירה, על יסוד ההבטחה שקיבלו עובדי
22   מחלקת הקשר ושעל יסודה ביצע משמרות שבת רבות מבלי לקבל תמורה
23   כספית בעדן, בחושבו שחלף התמורה הכספית המגיעה לו נצברים לו ימי
24   חופשה בני פדיון בסיום שירותו.
- 25   9. התובע פרש לגמלאות ביום 31.10.09. על פי אישור של רע"ן כוח אדם ונוכחות
26   במשרד החוץ, יתרות ימי החופשה של התובע במועד פרישתו היו 89.5 ימי
27   חופשה שנתית ו-168.50 ימי חופשת שבת ובסך הכל 258 ימים.
- 28   10. כפי שהעיד מר אמיר גנאור, מנהל מחלקת עובדים במשרד החוץ, על רקע
29   טענות לענין צבירת ימי חופשה רבים ע"י עובד משרד החוץ, ולאחר דיונים עם
30   נציבות שירות המדינה והפרקליטות, הוחלט לאשר לגמלאים אשר פרשו
31   ממשרד החוץ החל משנת 2008 ועד לסוף 2010 ובמועד פרישתם עמדו לרשותם

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 יותר מ-140 ימי חופשה, לפדות 30 ימים נוספים, כנגד התחייבות לויתור על כל
 2 תביעה או טענה נגד המדינה, לפי אישור פרטני של נציבות שירות המדינה.
 3 11. ביום 8.3.12 חתם התובע על מסמך המופנה למשרד החוץ בו אישר כי
 4 **"במסגרת הפרישה ממשרד החוץ ולאחר קבלת 30 ימי חופשה נוספים מעבר**
 5 **למכסה של 140 ימי חופשה לפדיון, לא תהיה לי כל טענה ו/או תביעה ו/או**
 6 **דרישה כלפי משרד החוץ ו/או ממשלת ישראל".** דברים אלה נכללו בטופס
 7 "כתב היעדר תביעות" שהוכן בעקבות ההחלטה הנ"ל בדבר אישור לפדות 30
 8 ימי חופשה מעבר ל-140 הימים המותרים על פי התקשי"ר. התובע הוסיף
 9 בכתב ידו כי **"חתימתי, והסכמתי לא לתבוע תבטל במידה והסכום המגיע לי**
 10 **לא ישולם תוך 45 יום מיום חתימתי".**
 11 12. על פי עדותו של התובע שלא נסתרה, התובע קיבל את הסכומים שהשלימו לו
 12 170 ימי חופשה לאחר כ-80 ימים ממועד חתימתו על כתב הוויתור.
 13

המחלוקות

- 15 13. המחלוקת העובדתית הטעונה הכרעה בהליך זה הינה האם התובע הרים את
 16 הנטל להוכיח את טענתו בדבר הבטחה שהובטחה לו, ולעובדים נוספים
 17 במחלקת הקשר, במועד כלשהו בשנות ה-60 או ה-70, לפיה חלף קבלת תשלום
 18 בגין עבודת משמרות בשבתות ניתן לצבור ימי חופשה ללא הגבלה אשר לעולם
 19 יהיו בני פדיון בכסף.
 20 14. ככל שנקבע שהתובע לא הרים את הנטל להוכיח טענתו – התביעה תידחה ללא
 21 צורך בדיון נוסף.
 22 15. ככל שנקבע שהתובע הרים את הנטל להוכיח טענתו – נידרש לטענת המדינה
 23 לפיה מדובר בהבטחה הנוגדת את הוראות החוק, ואשר על כן – בטלה ואין
 24 להורות על אכיפתה. לטענת התובע, יש לקבוע כי העיקרון של כיבוד הבטחות
 25 צריך לגבור בעניינו על הוראות הדין. להלן נפרט את הוראות הדין האמורות,
 26 ולאחר מכן נדון במחלוקת העובדתית כפי שהגדרנו אותה לעיל.
 27

המסגרת הנורמטיבית

- 29 16. הואיל וההליך שלפנינו עוסק הן בחופשה לפי חוק חופשה שנתית והן ב"חופשת
 30 שבת", נביא להלן את ההוראות בחוק חופשה שנתית, תשי"א -1951 (להלן:

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 "חוק חופשה שנתית" ובחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951 (להלן:
 2 "חוק שעות עבודה ומנוחה") המסדירות "חופשות" אלה, וכן את הוראות
 3 התקשי"ר המפרטות את ההסדרים שהונהגו בשירות המדינה.
- 4 **צבירת חופשה לפי חוק חופשה שנתית והתקשי"ר**
- 5 17. סעיף 7 לחוק חופשה שנתית קובע כי:
 6 "אין החופשה ניתנת לצבירה; ואולם רשאי העובד
 7 בהסכמת המעביד, לקחת רק שבעה ימי חופשה לפחות
 8 ולצרף את היתרה לחופשה שתינתן בשתי שנות העבודה
 9 הבאות".
- 10 18. סימן 33.132 לתקשי"ר קובע כי על עובד לנצל בשנת עבודה מספר מינימלי של
 11 ימי חופשה הנצברים לו, כמפורט בסימן, וכן את מספר ימי החופשה המירבי
 12 שמוותר להעביר לשנה הבאה. המספר המירבי של ימי חופשה שנקבע כי עובד
 13 רשאי לצבור בסוף שנה מסוימת הוא 55. סימן 33.135 לתקשי"ר קובע כי
 14 יבוטלו ימי חופשה שנצברו מעבר למותר, ואולם נקבעה בסימן 33.132(ג)
 15 הוראה המסייגת את חובת הביטול, כדלהלן:
 16 "על אף האמור לעיל, מנהל כללי או מנהל יחידת סמך
 17 רשאי לאשר לעובד לצבור ימי חופשה מעבר למספר המרבי
 18 של ימי החופשה שעובד רשאי לצבור בשה"כ, ביום ה-31
 19 בדצמבר של אותה שנה לפי פסקה 33.132, וזאת אם נוכח
 20 לדעת שנבצר מן העובד, מחמת לחץ העבודה, לנצל את מלוא
 21 מכסת ימי החופשה. מספר הימים הניתנים לאישור על פי
 22 נסמן זה לא יעלו על 140 ימים עבור כל תקופת השירות".
- 23 19. סימן 33.137 לתקשי"ר קובע:
 24 "לא ניצל עובד את מספר ימי החופשה שהוא חייב לנצל על
 25 פי פי פסקאות 33.131 עד 33.136, יקבע הממונה עליו את
 26 מועד צאתו לחופשה, לפני תום השנה. עובד, שלרשותו
 27 עומד בתום השנה מספר ימי חופשה גדול מהמספר המרבי
 28 שנקבע באותן פסקאות, מפסיד את זכותו לימי החופשה
 29 העודפים".
- 30

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

1

2

3

מנוחה חלף גמול עבודה בשעות נוספות וגמול עבודה במנוחה השבועית

4 20. בהתאם לסעיף 16(א) לחוק שעות עבודה ומנוחה, חייב מעביד לשלם לעובד

5 שהועבד בשעות נוספות, "גמול שעות נוספות" בשכר עבודה שלא יפחת מ-1.25

6 מהשכר הרגיל בעד שתי השעות הנוספות הראשונות ובעד כל שעה נוספת

7 שאחריהן – שכר עבודה שלא פחות מ-1.50 מהשכר הרגיל.

8 21. עם זאת, סעיף 16(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה קובע הסדר של מתן מנוחה

9 חלף תשלום גמול כספי:

10 "היה שכרו של העובד על בסיס של חודש או של תקופה

11 ארוכה יותר, יהא המעביד זכאי ליתן לעובד בעבודה מן

12 העבודות המפורטות בפסקה (2) של סעיף 4(א)

13 ובסעיף 4(ב), במקום תשלום שכר לפי סעיף זה, מנוחה של

14 שעה ורבע לפחות תמורת כל שעה משתי השעות הנוספות

15 הראשונות שבאותו יום, ומנוחה של שעה וחצי לפחות

16 תמורת כל שעה נוספת שאחריהן".

17 (בעניין יישום סעיף זה ראו למשל ד"מ (נצ') 1094/02 בלישה

18 שרון נ' לפיד חב' להשמת כח אדם ושירותים בע"מ (ניתן

19 ביום 8.10.02)).

20 22. התקשי"ר קובע לענין זה בסימן 27.212(ו):

21 "במקום תמורה בכסף, מותר לתת לעובד תמורה בחופשה

22 בשיעור של שעה ורבע ושעה וחצי, כמפורט לעיל, אם ביקש

23 זאת העובד, בתנאי שהדבר אינו מחייב העסקת ממלא

24 מקום שאינו עובד מדינה. התמורה בחופשה כאמור לעיל

25 תהיה מתוך מכסת השעות הנוספות המאושרות. ימי

26 החופשה שהעובד זכאי להם כאמור כאן, יירשמו בחשבון

27 חופשתו בנפרד והם יעמדו לרשותו בשימוש כימי חופשה

28 או כפדיון חופשה בסיום שירותו. על ימים אלה תחול

29 הגבלת צבירה מספרה הימים הניתנים לצבירה בדרך זו לא

30 יעלו על 30 ימים עבור כל תקופת השירות".

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

23. מן החומר שלפנינו עולה כי עד לפרסום הודעת נציב שירות המדינה מס. ס/16 מיום 9.8.07, ימי החופשה שנצברו חלף תשלום גמול עבודה בשעות נוספות, היו ניתנים לצבירה ללא הגבלה. התובע צירף לתביעתו הודעת נציב שירות המדינה מס. נג/23 מיום 3.3.93, בה נקבע כי חופשה חלף תמורה בכסף בעד עבודה בשעות נוספות תירשם בנפרד בחשבון חופשתו של העובד והם יעמדו לרשותו לשימוש כימי חופשה או כפדיון חופשה בסיום שירותו, ולא יחולו עליהם הוראות פסקה 33.132 לתקשי"ר בדבר הגבלת צבירה. נציין כי התובע ביסס תחילה את תביעתו על טענה למעין "חקיקה רטרואקטיבית" פסולה על יסוד השינוי שנעשה בהודעת נציב שירות המדינה ס/16, אך עניינה של הודעה זו בחופשה חלף גמול עבודה בשעות נוספות, ולא בחופשה חלף עבודה במנוחה השבועית, בה בשעה שתביעת התובע מבוססת על טענה לצבירה בלתי מוגבלת של ימי חופשה חלף קבלת גמול עבודה במנוחה השבועית. לפיכך הודעת נציב שירות המדינה ס/16 לא חלה במישרין על עניינו של התובע ואין לה השלכה על הזכות הנתבעת וממילא לא הוגבלה לפיה זכאותו לצבירה.
24. לגבי העסקת עובד במנוחה השבועית קובע סעיף 17 לחוק שעות עבודה ומנוחה:

- "(א) הועבד עובד בשעות המנוחה השבועית או בחלק מהן:
 (1) ישלם לו המעביד בעד שעות אלה שכר עבודה שלא פחות מ-1.5 משכרו הרגיל...
 (2) יתן לו המעביד, במקום שעות המנוחה השבועית בהן עבד, שעות מנוחה במספר ובזמן שנקבעו בהיתר שלפיו הועבד.
 (ב) היה שכרו של העובד על בסיס של חודש או של תקופה ארוכה יותר, יהא המעביד זכאי ליתן לעובד, במקום הגמול לפי פסקה (1) של סעיף קטן (א), מנוחה של שעה וחצי לפחות תמורת כל שעה משעות המנוחה השבועיות שבה עבד."

25. מהוראות סעיף 17 לחוק שעות עבודה ומנוחה עולה כי בגין עבודת עובד במנוחה השבועית חייב המעביד ליתן לעובד פיצוי בעל שני מרכיבים: המרכיב הקבוע בסעיף 17(א)(2) לחוק הינו "מנוחת פיצוי" – "שעות מנוחה במספר ובזמן שנקבע בהיתר שלפיו הועבד". קיים מרכיב נוסף, שמורכב מאחת משתי

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 חלופות – החלופה הראשונה היא גמול כספי כאמור בסעיף 17(א)(1) לחוק
 2 בשיעור "שכר עבודה שלא יפחת מ-1.5 משכרו הרגיל...". החלופה השנייה
 3 מוסדרת בסעיף 17(ב) לחוק, והיא אפשרית לגבי עובד ששכרו משתלם על בסיס
 4 של חודש או תקופה ארוכה מזו: לפי חלופה זו רשאי המעביד לתת לעובד
 5 מנוחה של שעה וחצי לפחות תמורת כל שעה משעות המנוחה השבועית בה
 6 עבד, וזאת במקום הגמול הכספי לפי סעיף 17(א)(1). (בעניין זה ראו ע"ע (ארצי)
 7 305/05 אשר מאיר נ' החברה להגנת הטבע (ניתן ביום 1.2.07); ע"ב (חי')
 8 4288/04 לזרסקו אלנה נ' קורנליה בלילה אברמוב ז"ל (ניתן ביום 1.11.07)).
- 9 26. קיימות בתקשי"ר הוראות בעניין יישום סעיף 17 לחוק שעות עבודה ומנוחה.
 10 סימן 27.213 לתקשי"ר קובע:
- 11 **"(א) עובד המועסק ביום מנוחה שבועי, ביום העצמאות או**
 12 **ביום מועד, זכאי ל-75% משכרו הרגיל בעד כל שעה של**
 13 **העסקה כנ"ל שאינה בלילה, ול-100% משכרו הרגיל בעד**
 14 **כל שעה של העסקה כנ"ל בלילה..**
- 15 **בכל המקרים, זכאי עובד כנ"ל, נוסף לתשלום האמור,**
 16 **לשעת חופשה אחת בעד כל שעה שבה הועסק כאמור;**
 17 **חופשה זו תינתן לעובד בהתאם לאמור בהיתר להעסקתו על**
 18 **פי חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951.**
- 19 בהמשך מפורטות הוראות המדגימות את יישום ההוראה בסימן 27.213, אשר
 20 עיקריהן בהבהרת סייג לפיו הזכאות ל"מנוחת פיצוי" קיימת רק לעובד
 21 שבשבוע שקדם להעסקתו במנוחה השבועית עבד את מלוא מכסת השעות
 22 השבועיות שלו. אם העובד נעדר באחד מימי השבוע, הרי שבכך הוא מיצה את
 23 זכותו ל"מנוחה פיצוי". בע"ע (ארצי) 305/05 אשר מאיר נ' החברה להגנת
 24 הטבע (ניתן ביום 1.2.07) נפסק כי הנטל להוכיח קבלת "ימי חופשה" בפועל
 25 חלף שעות המנוחה מוטל על המעסיק.
- 26 27. על רקע הוראות הדין הרלוונטיות, נעבור להכרעה במחלוקות בין הצדדים.
 27
- 28 **הכרעה במחלוקות בין הצדדים**
- 29 28. עלינו להכריע במחלוקת העובדתית בנוגע לטענת התובע בדבר הבטחה
 30 שהובטחה לו, ולעובדים נוספים במחלקת הקשר, במועד כלשהו בשנות ה-60

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 או ה-70, לפיה חלף קבלת תשלום בגין עבודת משמרות בשבתות ניתן לצבור
 2 ימי חופשה ללא הגבלה אשר לעולם יהיו בני פדיון בכסף. ככל שנקבע שהתובע
 3 הרים את הנטל להוכיח טענתו – נידרש לטענת המדינה לפיה מדובר בהבטחה
 4 הנוגדת את הוראות החוק, ואשר על כן – בטלה ואין להורות על אכיפתה.
- 5 29. הנתבעת מבקשת מבית הדין לקבוע כי התובע כשל בהוכחת תביעתו במישור
 6 העובדתי. לעניין זה הנתבעת טוענת כי התובע לא תמך את טענתו בכל ראיה או
 7 עדות (ולעניין זה מקובלת עלינו עמדת הנתבעת כי תצהירה של גבי רות שטרן
 8 שהוגש מטעם התובע אינו מהווה עדות בפני בית הדין לאחר שגבי שטרן לא
 9 התייצבה לדיון ההוכחות בתיק).
- 10 30. המדינה טוענת כי התובע לא פירט בתצהירו מי במח"ע הבטיח לתובע אפשרות
 11 של צבירת חופשה חלף קבלת שכר עבודה בגין עבודת משמרות בשבת ומתי
 12 נאמרו לו הדברים.
- 13 31. לטענת הנתבעת, ההלכה הפסוקה מכירה בכך שתכליתה הסוציאלית של
 14 חופשה אינה מתן הטבה כספית לעובדים, אלא כפיית העובד לצאת לחופשה
 15 כדי להבטיח את בריאותו ואיכות חייו. בהתאם לכך, נקבעו כללים המגבילים
 16 צבירת חופשה, ועל רקע זה אין זה סביר לקבל את עדותו של התובע בדבר
 17 הבטחה לצבירת ימי חופשה בלתי מוגבלת.
- 18 32. חרף טענות הנתבעת, בית הדין מאמין לעדות התובע ומקבל את טענתו כי
 19 הובטח לתובע כי יוכל לצבור ימי חופשה חלף תשלום כספי בגין עבודת
 20 משמרות בשבת. מעבר להתרשמותנו ממהימנותו של התובע, ישנם מספר
 21 נימוקים התומכים בגרסתו:
- 22 33. ראשית, אין מדובר בטענה שהועלתה בדיעבד על ידי התובע לקראת פרישתו,
 23 אלא מדובר בטענה שהועלתה על ידי התובע עוד בשנות ה-80, כעולה ממכתב
 24 של התובע למנהל מחלקת עובדים מיום 6.10.86 שהתובע הגיש לבית הדין, בו
 25 נטענה אותה טענה שנטענת בתביעה זו:
- 26 **1. עפ"י חוזר שהופץ לפני שבועות מספר צפויים עובדים**
 27 **שצברו למעלה מ-658 ימים לאבד חלק מהם.**
 28 **2. במחלקת קשר – (בה אני עובד משנת 1965) – היה נהוג**
 29 **שעבור עבודת שבתות תשולם התמורה בכסף או בחופש לפי**
 30 **בחירת העובד. אני בחרתי בחופש.**

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 3. כשנסעתי לשליחות בניו-יורק (1973) אוחד לצערי
 2 רישום החופשות (השנתי וע"ח עבודת שבתות) –
 3 ומהרישום המשותף ניתן להסיק בטעות שכל חופשותיי
 4 מורכבות מחופשה שנתית.
 5 4. לפי מאזן החופשה האחרון שברשותי יעמדו לרשותי עד
 6 1973.3.31 ימי חופשה (מינוס הימים שינוצלו עד אז).
 7 5. אבקש אישורך שחוק השמיטה אינם חלים על אותו חלק
 8 בימי החופשה הנובע מעבודת שבתות. מספר ימים אלה
 9 הוא 138.
 10 6. לוטה – שני מכתבים המאשרים דברי.
 11 בתודה
 12 ובברכת שנה טובה,
 13 אברהם טלמור".
- 14 34. התרשמנו אם כן כי היתה הבטחה מנהלית כפי שטען לה התובע כאמור לעיל.
 15 מעבר לכך, טענת המדינה לפיה מדובר בהסדר של צבירת חופשה שנוגדת את
 16 תכליתה של חופשה, ועל כן מדובר בגרסה לא סבירה ובהבטחה שאין ליתן לה
 17 תוקף – אינה מקובלת עלינו.
- 18 35. אכן, לגבי חופשה שנתית לפי חוק חופשה שנתית, קיימת פסיקה לפיה מטרת
 19 החופשה היא יציאת עובד לחופשה לרווחתו ולרווחת משפחתו (עע 324/05
 20 אצ'לדייב נ. עמישב שירות בע"מ (מיום 27.3.06), דב"ע מז/10-3 טרוסט ואח'
 21 נ. מדינת ישראל, פד"ע יח 442). ואולם ענייננו אינו בחופשה לפי חוק חופשה
 22 שנתית. ענייננו בהסדר ייחודי בעניין עבודה במנוחה השבועית הקבוע בסעיף 17
 23 לחוק שעות עבודה ומנוחה. כפי שפירטנו לעיל, ההסדר לו טוען התובע מתיישב
 24 עם החלופה לפי סעיף 17(ב) לחוק, לפיה, מעבר למנוחת פיצוי לפי סעיף
 25 17(א)(1), רשאי המעסיק לתת לעובד חופשה בשיעור 1.5 שעות בגין כל שעת
 26 עבודה במנוחה השבועית, חלף תשלום שכר עבודה בשיעור 1.5 מהשכר הרגיל.
- 27 36. לגבי מנוחת פיצוי לפי סעיף 17(א)(2) לחוק שעות עבודה ומנוחה, קיימת פסיקה
 28 לפיה מדובר בזכות שאינה ניתנת לפדיון כספי (עס"ק (ארצי) 29/99 ארגון
 29 הכבאים המקצועיים בישראל נ' איגוד ערים חיפה (שירותי כבאות) והיועץ
 30 המשפטי לממשלה פד"ע לח 289 (2002), בג"צ 840/03 ארגון הכבאים
 31 המקצועיים בישראל נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח' פ"ד נז (6) 810 (2003)).

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 ואולם, ענייננו אינו במנוחת פיצוי לפי סעיף 17(א) לחוק שעות עבודה
 2 ומנוחה, אלא בהענקת שעות מנוחה תמורת שעות העבודה במנוחה השבועית
 3 לפי סעיף 17(ב) לחוק זה, שבאות בנוסף על מנוחת הפיצוי, ובמקום תשלום
 4 כספי לפי סעיף 17(א) לחוק. לגבי שעות מנוחה לפי סעיף 17(ב) לחוק אין כל
 5 הוראת דין המגבילה צבירתן. טענת המדינה כי הוראות התקשי"ר בדבר
 6 הגבלת צבירת חופשה חלות על שעות מנוחה לפי סעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה
 7 ומנוחה, אינה מקובלת עלינו. הוראות התקשי"ר בדבר הגבלת צבירת חופשה
 8 עניין בחופשה לפי חוק חופשה שנתית בלבד.
- 9 37. הנחת המחוקק הינה, כי העסקת העובד במנוחה השבועית מוגבלת בכל מקרה
 10 להיקף שהותר בהיתר לפי סעיף 12 לחוק שעות עבודה ומנוחה, ובהיתן זאת,
 11 התכלית הסוציאלית של הבטחת מנוחה שבועית לעובד מושגת ב"מנוחת
 12 הפיצוי" לפי סעיף 17(א) לחוק, שכאמור אינה ניתנת לפדיון כספי. לא
 13 קיימת הוראה המונעת צבירת שעות מנוחה לפי סעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה
 14 ומנוחה.
- 15 38. בהתאם לכך, אנו סבורים שהוראות חוק שעות עבודה ומנוחה תומכות בגרסתו
 16 העובדתית של התובע: אדרבה, התובע טוען להסדר שהחוק מאפשר אותו
 17 באופן מפורש.
- 18 39. תמיכה נוספת לגרסת התובע אנו מוצאים בהודעת נציב שירות המדינה נג/23,
 19 שעניינו הסדר דומה להסדר שבסעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה: תשלום
 20 "שעות מנוחה" חלף תשלום "גמול עבודה בשנות נוספות" בימות החול,
 21 בהתאם לסעיף 16(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה.
- 22 40. לטעמנו, העובדה שלגבי "שעות מנוחה" הייתה קיימת הוראת תקשי"ר
 23 המאפשרת צבירת שעות מנוחה ללא הגבלה, תומכת בקיומו של הסדר זה לגבי
 24 שעות עבודה במנוחה השבועית. אכן, לא נקבעה הוראת תקשי"ר דומה לגבי
 25 שעות עבודה במנוחה השבועית, אך איננו סבורים כי ניתן ללמוד מכך "הסדר
 26 שלילי". יש לזכור כי הוראות התקשי"ר לא נקבעו בהכרח כקודיפיקציה
 27 שיטתית. להפך, נראה כי נכון הוא להקיש מקיומו של הסדר כאמור לפיו אין
 28 הגבלה של שעות המנוחה לפי סעיף 16(ב) לחוק המתייחס לשעות הנוספות, כי
 29 התקשי"ר לא שלל צבירה בלתי מוגבלת גם לגבי סעיף 17(ב) המתייחס לשעות
 30 שבת, בהעדר סיבה עניינית להבחין ביניהם לעניין זה.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

41. גם העובדה שבמשרד החוץ קיים רישום נפרד לימי חופשה שמקורם ב"חופשה שנתית" ולימי "חופשת שבת", תומכת בכך שנהגו לגבי ימי "חופשת שבת", בהתאם להוראה שקיימת בהודעת נש"מ נג/23 בעניין "שעות מנוחה" חלף תשלום "גמול שעות נוספות", קרי: לרשום אותן ברישום נפרד. הדבר תומך בכך שהיה דין דומה לימי "חופשת שבת" ול"חופשה" שמקורה בעבודה בשעות נוספות – היותם ניתנים לצבירה ללא הגבלה וניתנים לפדיון.
42. לדעתנו, גרסתו של התובע נתמכת במידה מסוימת על ידי עדותו של מר גנאור, שאומתה על ידי התובע בחקירתו הנגדית, לפיה עד לשנת 1996 היו עובדי המשמרות במשרד החוץ זכאים לתגמול על עבודה בשבת בדומה לעובדים רגילים, אך החל משנת 1996 התמורה לעובדי משמרות במשרד החוץ בגין עבודה בשבת שולמה בכסף בלבד, בשיעור 175% מהשכר הרגיל, ללא זכאות לשעות חופשה נוספות.
43. לאור האמור לעיל, אנו מקבלים את טענת התובע כי ניתנה לו הבטחה על ידי גורמי מ"ע במשרד החוץ לפיה יוכל לקבל, חלף תגמול כספי עבור עבודת שבת, ימי חופשה, וכי עוד הובטח לו כי ימים אלה ניתנים לצבירה ללא הגבלה ולפדיון עם הפרישה.
44. הנתבעת טוענת כי מדובר בתביעת שכר עבודה שהתיישנה. אכן מדובר בתביעת חלף שכר עבודה, שכן סעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה קובע הסדר של מתן שעות מנוחה חלף תשלום שכר. עם זאת, אין לקבל את טענת ההתיישנות במקרה זה מאחר שהיא לא נטענה בהזדמנות הראשונה, אלא הועלתה לראשונה בסיכומים (סעיף 3 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958).
45. לא קיימת בחוק שעות עבודה ומנוחה הוראה כלשהי הנוגעת לאפשרות של פדיון כספי בתום יחסי עובד ומעביד של שעות מנוחה לפי סעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה.
46. לא קיימת ולא הייתה קיימת הוראה בתקשי"ר שמתייחסת באופן ספציפי לאפשרות פדיון שעות מנוחה לפי סעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה, אך כאמור, קיימת הוראה כזו לגבי "שעות מנוחה" לפי סעיף 16(ב) לחוק. אנו סבורים שמדובר בהסדרים דומים באופן שמוצדק להקיש מן ההסדר שהיה קבוע בהודעת נש"מ נג/23 כפי שתוקנה בהודעת נש"מ ס/16, לגבי "שעות מנוחה" לפי סעיף 16(ב) לחוק, על "שעות מנוחה" לפי סעיף 17(ב) לחוק.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

- 1 47. בהתאם לכך, אנו סבורים שבמועד מתן ההבטחה לתובע בדבר אפשרות קבלת
2 חופשה במקום תגמול כספי בגין עבודת משמרות בשבת, לא היה מדובר
3 בהבטחה שנוגדת הוראת דין. הגבלת הצבירה שהוטלה בהודעת נש"מ סז/16
4 אינה יכולה להפקיע את תוקפה של ההבטחה שניתנה לתובע בהיותה שינוי
5 בדין שאין להחילו רטרואקטיבית.
- 6 48. לאחר שהתובע קיבל פדיון 170 ימי חופשה, אין מחלוקת כי נמחקו לו 88
7 ימים, אשר מקורם בעבודה במשמרות בשבת. ימים אלה נמחקו ללא בסיס
8 בדין.
- 9 49. איננו סבורים כי חתימת התובע על "כתב היעדר תביעות" מהווה מחסום
10 לתביעת התובע, ולו מחמת זה שהתובע הודיע כי וויתורו אינו תקף בהיעדר
11 עמידה של הנתבעת במועד תשלום הסכום שתמורתו התחייב לוותר על
12 תביעתו, וכאמור בפועל הסכום שולם לאחר חלוף המועד.
- 13 50. איננו סבורים כי בכך שהתובע לא ניצל בפועל את ימי החופשה העודפים על
14 140 ימים בהתאם למכתבים שקיבל בחודשים 3/08 ו-6/09, יש כדי לפגום
15 בזכאותו לפדיון ימי החופשה העודפים. לא הופנינו להוראת דין המגבילה
16 צבירת "שעות מנוחה" לפי סעיף 17(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה חלף תשלום
17 גמול כספי לפי סעיף 17(א)(1).
- 18 51. אשר כל כן החלטנו לקבל את תביעת התובע.

סוף דבר

- 19
20 52. הנתבעת תשלם לתובע 88 ימי חופשה.
21 53. כמו כן תשלם הנתבעת לתובע הוצאות בסך 3,000 ש"ח.
22 54. זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה תוך 30 יום.
23

24 **ניתן היום, י"ג תמוז תשע"ה, (30 יוני 2015), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.**
25 "ההחלטה נחתמה בידי נציגי הציבור ועותק נמצא בתיק בבית הדין. לצדדים מופץ עותק בחתימה
26 אלקטרונית של השופט לבדו".
27

ס. רמון 3 קל

ריקו לו

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סע"ש 35831-06-12

נציג ציבור   נציג ציבור   דניאל גולדברג, שופט

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21

דמ (נצ') 1094/02 בלישה שרון נ' לפיד חב' להשמת כח אדם ושירותים בע"מ (ניתן ביום 8.10.02) [השופטת עידית איצקוביץ]

ניתן היום, י"ג תמוז תשע"ה, (30 יוני 2015), במעמד הנוכחים / בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

ד. גולדברג
דניאל גולדברג, שופט